

خانه نو، سرویس خبری برای اهل افغانستان در امریکا است
نوی کور، په امریکا که د افغانانو لپاره یو خبری خدمت دی

A news service for Afghans in America

NEW HOME is brought to you by Sahan Journal, Afghan Cultural Society, and Center for Victims of Torture. It's reported and written by Hussain Ali Haidari.

Photo Credit: Marco Di Lauro

افغانستان! گنجینه اقوام

- هزاره‌ها جزء نژاد زردپوست می‌باشند که اکثراً در مناطق مرکزی زندگی می‌کنند
- میزان جمعیت هزاره‌ها چه مقدار تخمین شده است؟
- مفهوم هزاره و هزاره‌جات

یکی از اقوام بزرگ افغانستان هزاره‌ها هستند. هزاره‌ها جزء نژاد زردپوست می‌باشند که اکثراً در مناطق مرکزی زندگی می‌کنند. این قوم از نظر نفوس، موقعیت زندگی، تاریخ و فرهنگ تفاوت‌های چشم‌گیری با سایر اقوام افغانستان دارند. سرزمینی که اکثر هزاره‌ها در آن زندگی می‌کنند، کوهستانی، سرد و خشن است. معمولاً به آن «هزاره‌جات» می‌گویند. به «مناطق مرکزی» نیز معروف است. مطالعه تاریخ و فرهنگ هزاره‌ها از جهات مختلف حایز اهمیت است: (1) هزاره‌ها یکی از چهار قوم عمده در افغانستان اند. (2) هزاره‌ها در مناطقی زندگی می‌کنند که به «قلب افغانستان» شهرت دارد. (3) محیط زندگی هزاره‌ها با کوه‌های بلند، سرد و خشن مانند کوه بابا و کوه هندوکش محصور گردیده است. از این‌رو زندگی در هزاره‌جات سخت و دشوار می‌باشد. (4) هزاره‌جات منبع حیات افغانستان محسوب می‌گردد؛ زیرا کوه‌های هزاره‌جات بزرگترین ذخیره‌گاه آبی کشور به شمار می‌روند و رودهای بزرگی چون رود هیرمند، هیرود، کابل رود و دریاچه‌های بی‌مانند مثل بندامیر را به وجود می‌آورند. (5) هزاره‌جات دارای ذخایر عظیم زیرزمینی مانند آهن، مس، گوگرد، ذغالسنگ، طلا، سنگ‌های قیمتی، و ... می‌باشد. (6) وجود انواع حیوانات و پرندگان کمیاب و نایاب و انواع داروهای گیاهی از دیگر چیزهایی که باعث اهمیت هزارستان می‌گردد. (7) وجود هزاران ساحه و آبدۀ تاریخی در هزاره‌جات مانند بودای بامیان، شهر غلغل، شهر ضحاک، دره فولادی، بندامیر، و ... و مغاره‌های باستانی در سراسر مناطق مرکزی، مثل غار میغان در ورس، خرک در دایکندی و پسرویه در یکاوانگ و ... جایگاه فرهنگی و تمدنی آن را چندسرو گردن بلندتر نگهداشته است. در سطح بین‌الملل نیز افغانستان را جایگاه ویژه بخشیده است. (8) کوه‌های هزارستان با داشتن مراتع و چراگاه‌ها فراوان، نقش عمده در توسعه مالداري و رشد اقتصادی کشور داشته و دارد. (9) به لحاظ نظامی، کوه‌های هزاره‌جات به مثابۀ دژ بزرگ نفوذناپذیر در برابر هرگونه تهاجم بیرونی ایستاده است. تجربه‌های تاریخی نشان داده است که لشکریان چنگیز و اسکندر در این کوهپایه‌ها چندینبار شکست تاریخی را پذیرا گشته‌اند. (10) هزاره‌ها به‌ویژه هزاره‌های مناطق مرکزی، در طول تاریخ مورد هجوم لشکریان مهاجم و حاکمان جبار افغانستان قرار گرفته و مورد ستم، تبعیض و کشتار دسته جمعی واقع شده‌اند.

لطفاً پیشنهاد یا نظراتان را با ما شریک

کنید

651-504-8170

ادامه ...

به گواه تاریخ، تنها عبدالرحمن بیش از 62 درصد مردم هزاره را نیست و نابود کرده و کوچ اجباری داده، به بردگی گرفته و به سرزمین‌های دیگر آواره ساخته است. با توجه به موارد فوق، ضروری است تا این گروه قومی به درستی و با دقت بیشتر مورد مطالعه قرار گیرد. در این نوشتار تلاش می‌گردد تا به این پرسش‌ها به صورت بسیار کوتاه و گذرا پاسخ داده شود: (1) هزاره به چه معناست و پیشینه آن به چه زمانی برمی‌گردد؟ (2) چرا هزاره‌ها به این نام نامیده شده‌اند؟ (3) منشأ نژادی و قومی هزاره‌ها به کجا برمی‌گردد؟ (4) محل زیست و موقعیت هزاره‌ها کجاست؟ (5) میزان جمعیت هزاره‌ها چه مقدار تخمین شده است؟ (6) ساختار اجتماعی و فرهنگی هزاره‌ها چگونه است؟

مفهوم هزاره و هزاره‌جات

هزاره: هزاره در زبان فارسی هم به عنوان اسم به کار رفته و هم به عنوان صفت. در معنای اسمی آن، هزاره به قوم خاصی که در افغانستان ساکن هستند به کار می‌رود و در معنای صفتی، هرچیز هزارتایی را «هزاره» گویند. مانند: هزار سال، هزار لشکر، هزار دره، و ... آنچه در اینجا مدنظر است همان قوم هزاره است.

هزارجات: به مناطق مرکزی افغانستان که نزدیک به تمام باشندگان آن را هزاره‌ها تشکیل می‌دهند، «هزاره‌جات» گفته می‌شود. پیش از این‌که به این مناطق «هزاره‌جات» گفته شود، «بربرستان» و سپس «غرجستان» اطلاق می‌شد. موسوی می‌نویسد: «هزاره‌جات در زمان‌های بسیار قدیم که به 2300 سال قبل باز می‌گردد، احتمالاً به نام‌های مختلف یاد می‌شده است که اولین آنها «بربرستان» و بعد از آن «غرجستان» بوده است.» (موسوی، 1379: 73) [1] میتلند نیز می‌نویسد: «ساکنین قبلی این سرزمین به نام «بربر» یاد می‌شدند و اصلیت ایرانی داشتند که اگر امروز موجود می‌بودند، به نام تاجیک یاد می‌شدند. گفته می‌شود که لفظ بربر لغت عربی برای کوه‌نشین است» (میتلند، 1376: 24-23) [2]. نام دیگر هزارجات «هزارستان» است. بعضی «هزارستان» را درست و «هزارجات» را نادرست می‌دانند.

منابع:

[1] . موسوی، دکتر سید عسکر. (1379). هزاره‌های افغانستان. (تاریخ، فرهنگ، اقتصاد و سیاست). ترجمه اسدالله شفایی. چاپ اول. تهران: انتشارت مؤسسه فرهنگی هنری نقش سیمرغ.

[2] . میتلند، پی. جی. (1376). تحقیق درباره هزاره‌ها و هزارستان (گزارش کمیسیون سرحدی افغان و انگلیس در سال‌های 1878-1889م). ترجمه محمداکرم گیزابی. چاپ اول. قم: مرکز فرهنگی نویسندگان افغانستان.